
RIKTLINJER FÖR
TILLSYN AV FRISTÅENDE FÖRSKOLOR,
FRISTÅENDE PEDAGOGISK OMSORG
OCH FRISTÅENDE FRITIDSHEM

Dokumenttyp: Riktlinjer
Diarienummer: UN-2025/116
Beslutande nämnd: Utbildningsnämnden
Dokumentansvarig: Utbildningschef

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Kommunens tillsynsansvar	3
1.1 Tillsyn av fristående verksamhet.....	3
1.2 Former av tillsyn.....	3
1.3 Ärendegång vid tillsyn.....	4
2. Underlag vid tillsyn	4
2.1 Fristående förskola	4
2.2 Fristående pedagogisk omsorg	5
2.3 Fristående fritidshem.....	5
3. Beslut och Sanktioner	6
3.1 Beslut.....	6
3.2 Sanktioner	6
3.2.1 Ingen åtgärd.....	6
3.2.2 Anmärkning	7
3.2.3 Föreläggande	7
3.2.4 Föreläggande med vite.....	7
3.2.5 Återkallelse	7
3.2.6 Tillfälligt verksamhetsförbud.....	7
3.3 Vilka beslut kan överklagas?	7
4. Uppföljning.....	7

1. KOMMUNENS TILLSYNSANSVAR

1.1 TILLSYN AV FRISTÅENDE VERKSAMHET

Kommunen har i enlighet med skollagen (2010:800) 26 kap. 4, 6-16, 18 samt 27 §§, tillsyn över fristående förskolor-, fritidshem¹ och pedagogisk omsorg. Kommunens tillsyn enligt första stycket omfattar inte tillsyn över att bestämmelserna i 6 kap. följs. Att bedriva tillsyn är att granska om huvudmannen och den verksamhet som granskats uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår det att fatta beslut om åtgärder och ingripa mot huvudmannen med sanktioner, om så behövs. Kommunen ska även, inom ramen för sin tillsyn, lämna råd och vägledning till den fristående verksamheten. Statens skolinspektion har tillsyn över hur kommunen fullgör sitt tillsynsansvar.

Syftet med Knivsta kommuns tillsyn är att höja kvaliteten i den verksamhet som granskas, att säkerställa att verksamheten bedrivs med god kvalitet och att säkerställa att kraven i lagar och andra föreskrifter efterlevs.

Bedömningar görs utifrån hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen enligt Läroplan för förskolan och fritidshem samt tillämpliga lagar och andra föreskrifter. För att utöva tillsynen har kommunen rätt att på plats granska verksamheten och rätt att få tillträde till de lokaler och andra utrymmen som används i verksamheten. Den enskilda huvudmannen är skyldig att på begäran lämna upplysningar, handlingar och annat material som behövs för tillsynen. När det gäller tillsyn utifrån miljöbalken, livsmedelslagen samt smittskyddslagen ansvarar den kommunala bygg- och miljönämnden över det operativa tillsynsansvaret. Inom ramen för den regelbundna tillsynen genomförs även en ägar- och ledningsprövning. Ägar- och ledningsprövning sker även vid behov vid en riktad tillsyn.

1.2 FORMER AV TILLSYN

Regelbunden tillsyn

I utbildningsnämndens årliga beslutade internkontrollplan, finns en tidplan för tillsyn av fristående verksamheter. Tillsynsbesöken ska ha utgångspunkt i skollagen samt övriga relevanta styrdokument, men kan ha olika fokusområden från gång till gång. Den fristående huvudmannen ska i god tid före besöket informeras om tidpunkt för besök, eventuellt fokusområde för tillsynen, vilka som förväntas närvara från kommunen samt de handlingar huvudmannen ska inkomma med inför besöket.

Riktad tillsyn

Om kommunen får kännedom om sådana omständigheter som kräver omgående åtgärder ska kommunens tillsynsansvariga tjänsteman bedöma om det finns behov av ett extra tillsynsbesök. Om den tillsynsansvariga finner att omständigheterna kräver omgående tillsynsbesök ska sådant genomföras oaktat vad tidsplanen säger om nästa regelbundna tillsyn. Fokus för tillsynen ligger inom det område som är gällande för bedömningen av att en riktad tillsyn krävs.

Förstagångstillsyn

Inom åtta månader efter att en ny verksamhet har startat genomförs en förstagångstillsyn. Denna tillsyn genomförs som en förenklad variant av den regelbundna tillsynen.

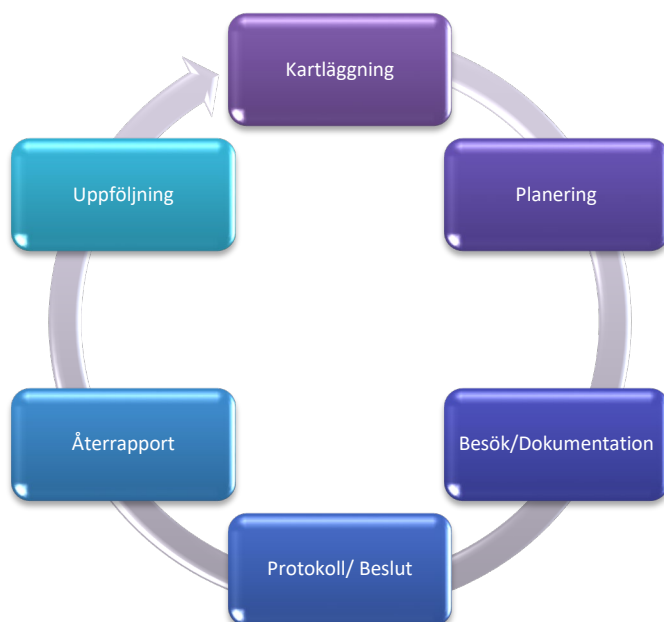
---

¹ Fristående fritidshem vars huvudman kommunen har godkänt

1.3 ÄRENDEGÅNG VID TILLSYN

För att säkerställa att de fristående verksamheterna uppfyller de krav som återfinns i gällande lagar och föreskrifter ska Knivsta kommun på följande sätt bedriva sin tillsyn. Kommunen inleder ärendegången genom att ta kontakt med tillsynad verksamhet och informera om gällande riktlinjer för tillsyn och kommunens process för tillsyn. Sedan sker en kartläggning av verksamheten och en planering tillsammans med ansvarig för verksamheten. Verksamheten är skyldig att inför besöket skicka in den dokumentation som kommunen efterfrågar. Ett eller flera besök sker sedan i verksamheten.

Efter varje tillsyn sammanställs ett protokoll med bedömning av hur väl verksamheten uppfyller kraven utifrån gällande lagar och föreskrifter. Protokollet kommuniceras alltid med huvudmannen för verksamheten för sakgranskning och dialog. I tillsynsbeslutet som läggs tillsammans med protokollet ska det framgå eventuella sanktioner samt styrkor som verksamheten ska värna om. Datum för återkoppling om hur verksamheten planerar åtgärda brister fastställs i tillsynsbeslutet.

2. UNDERLAG VID TILLSYN

2.1 FRISTÅENDE FÖRSKOLA

I skollagen och förskolans läroplan beskrivs värdegrund, mål och uppdrag. Tillsynen riktas mot sju huvudområden som är särskilt betydande för att säkra att alla barn får den utbildning och omsorg som de har rätt till enligt gällande lagar och föreskrifter.

Tillsynen uppmärksammar följande områden;

- Resurser, t.ex. personal, kompetensutveckling, lokaler och pedagogiskt material
- Arbetsmiljö och delaktighet
- Normer och värden
- Utveckling och lärande
- Barns inflytande
- Barn i behov av särskilt stöd
- Styrning, ledning, planering, uppföljning och kvalitetsarbete

---

2.2 FRISTÅENDE PEDAGOGISK OMSORG

Pedagogisk omsorg styrs av skollagen (främst 25 kap. skollagen). Förskolans läroplan är vägledande för pedagogisk omsorg. Tillsynen riktas mot tre huvudområden som är särskilt betydande för att säkra att alla barn får den pedagogiska omsorg som de har rätt till enligt gällande lagar och föreskrifter.

Tillsynen uppmärksammar följande områden;

- Resurser, t.ex. personal, barngruppens sammansättning, kompetensutveckling, lokaler och pedagogiskt material
- Barnets bästa, t.ex. trygghet, utveckling, inflytande och stöd
- Styrning, ledning, planering, uppföljning och kvalitetsarbete

---

2.3 FRISTÅENDE FRITIDSHEM

Fritidshemmet regleras i skollagen (kapitel 1-6 samt 14). Vid sidan av skollagen är läroplanen det viktigaste styrdokumentet för verksamheten. Tillsynen riktas mot fem huvudområden som är särskilt betydande för att säkra att alla elever får den utbildning och omsorg som de har rätt till enligt gällande lagar och föreskrifter.

Tillsynen uppmärksammar följande områden;

- Resurser, t.ex. personal, kompetensutveckling, lokaler och pedagogiskt material
- Normer och värden
- Utveckling och lärande
- Demokrati, inflytande och praktiskt ansvar
- Styrning, ledning, planering, uppföljning och kvalitetsarbete

3. BESLUT OCH SANKTIONER

3.1 BESLUT

Efter att tillsynen är genomförd ska den tillsynade huvudmannen erhålla ett protokoll som även innefattar ett tillsynsbeslut. I och med att tillsyn av fristående huvudmän är myndighetsutövning ska beslutet kommuniceras med huvudmannen. Beslutet ska även motiveras med hänvisning till lagrum och besvärshänvisning. Det ska även framgå vilka åtgärder som ska vidtas samt när och hur de ska redovisas tillbaka till tillsynsansvarig tjänsteman.

3.2 SANKTIONER

Om det visar sig under tillsynen att en verksamhet inte uppfyller lagkrav får beslutande delegat fatta beslut om åtgärder som syftar till att huvudmannen rättar de fel som begåtts. I aktuell delegationsordning finns information om vem som har delegation att fatta beslut om sanktionerna. Skollagens 26 kap. 10-16, 18 och 27 §§ reglerar kommunens möjligheter till ingripande vid överträdelser.

Regeringen har beslutat om införande av en sanktionstrappa med flera olika sanktionssteg:

3.2.1 INGEN ÅTGÄRD

Överträdelsen är ringa.

Det kan vara enstaka händelser på grund av okunskap eller sammanträffanden.

Huvudmannen rättar till bristerna

Det här kan vara fall när det går att hindra problemen eller när det omgående går att rätta till ett fel.

Det med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl att inte ingripa.

Det kan vara om huvudman själv anmält en brist eller sökt hjälp för att komma till rätta med problem eller andra överträdelser.

3.2.2 ANMÄRKNING

Om felaktigheterna inte är så allvarliga får kommunen ge huvudmannen en anmärkning i stället för ett föreläggande.

3.2.3 FÖRELÄGGANDE

Om en huvudman inte uppfyller kraven som gäller för verksamheten enligt författningarna får kommunen förelägga huvudmannen att fullgöra sina skyldigheter. För fristående huvudmän gäller detta dessutom om man inte följer de villkor som gällde för beslutet om godkännande eller beslutet om bidrag. Kommunen måste ange de åtgärder i föreläggandet som behövs för att avhjälpa de påtalade bristerna.

3.2.4 FÖRELÄGGANDE MED VITE

Föreläggandet får förenas med vite, som är ett ekonomiskt påtryckningsmedel för att förmå huvudmannen att följa föreläggandet.

3.2.5 ÅTERKALLELSE

En kommun som har godkänt en huvudman eller gett rätt till bidrag får återkalla ett sådant beslut. Det kan hända när huvudmannen inte följt ett föreläggande och om överträdelsen är allvarlig.

3.2.6 TILLFÄLLIGT VERKSAMHETSFÖRBUD

I mycket allvarliga fall kan tillsynsmyndigheten förbjuda en viss verksamhet med omedelbar verkan. Det handlar om allvarliga situationer där det är sannolikt att utredningen i ett tillsynsärende kommer att leda till att man drar in huvudmannens godkännande eller till att man beslutar om statliga åtgärder för rättelse.

3.3 VILKA BESLUT KAN ÖVERKLAGAS?

Beslut om återkallelse, tillfälligt verksamhetsförbud eller vitesföreläggande får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, enligt skollagens 28 kap 5 §.

4. UPPFÖLJNING

Ett tillsynsbeslut om anmärkning och föreläggande gäller från beslutsdatum. Huvudmannen får en viss tid att redovisa åtgärder inom och längden avgörs beroende på typen av brist och allvaret i bristen. I regel handlar det om två månader men kortare eller längre redovisningstid förekommer. Vid exempelvis säkerhetsbrister är redovisningstiden kortare. Det kan därefter bli aktuellt med ett återbesök i verksamheten för att följa upp de åtgärder som genomförts. Åtgärder kopplade till tillsynen redovisas även muntligt på utbildningsnämndens sammanträde efter godkänd återrapport utifrån tillsynsbeslut. Redovisningen görs utav rektor för förskolan eller dagbarnvårdare för pedagogisk omsorg, samt lämplig representant från utbildningskontoret. Huvudman bjuds också in att delta. Utbildningsnämnden får även för varje läsår en sammanställning av resultatet för tillsynerna redovisade i ett ärende.